

DOI: <https://doi.org/10.32782/2308-1988/2026-59-126>

УДК 336.7

Пернарівський Олександр Васильович

кандидат економічних наук,
доцент кафедри фінансових ринків та технологій,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-5154-3844>

Вакулко Анна Валеріївна

здобувачка вищої освіти першого (бакалаврського) рівня,
Державний податковий університет
ORCID: <https://orcid.org/0009-0009-9703-6723>

Oleksandr Pernarivskiy, Anna Vakulko

State Tax University

**ТРАНСФОРМАЦІЯ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ УКРАЇНИ
У ПЕРІОД ВІЙНИ****THE TRANSFORMATION OF UKRAINE'S BANKING SECTOR
DURING THE WAR**

Анотація. У статті досліджено особливості функціонування вітчизняної банківської системи в умовах воєнного стану. Встановлено, що повномасштабне вторгнення стало каталізатором фінансової та операційної трансформації вітчизняного банківського сектору. Визначено особливості стану вітчизняної банківської системи перед початком повномасштабного російського військового вторгнення. Досліджено особливості трансформації активів та пасивів банків України в умовах воєнного стану. Проаналізовано зміни основних показників фінансової стійкості вітчизняних банків та чинники впливу на них. Наголошено на важливій ролі міжнародної фінансової допомоги у забезпеченні макроекономічної стабільності в Україні та фінансової стійкості банківського сектору в умовах воєнного стану. Визначено напрями подальшої трансформації вітчизняної банківської системи та її роль у забезпеченні післявоєнного відновлення національної економіки.

Ключові слова: банк, банківський сектор, банківська система, капітал банків, ліквідність банків, трансформація, фінансова стійкість банків.

Summary. This article examines the characteristics of the Ukrainian banking system's operations under martial law. It is substantiated that the full-scale invasion served as a catalyst for the financial and operational transformation of the Ukrainian banking sector. It has been established that bank customers' deposits more than doubled during the period of martial law. Both individual and business deposits grew at roughly the same rate. A study was conducted on the liquidity of the domestic banking system under martial law. The analysis indicates a high level of liquidity in the domestic banking system under martial law, as evidenced by a significant decline in loans received by banks from the National Bank of Ukraine. This study examines the state of bank lending in Ukraine under martial law. It demonstrates an improvement in the quality of domestic banks' loan portfolios. This study examines the characteristics of changes in the structure of domestic banks' assets and liabilities resulting from their adaptation to war-related risks. There has been a significant increase in banks' investments in government securities and NBU deposit certificates, which has helped support the state budget and ensure the financial stability of the banks themselves. An analysis of the banking system's capitalization during the war, based on the ratio of equity to net assets, indicates that banks have built up a sufficient safety margin to mitigate risks. The article emphasizes the important role of international financial assistance in ensuring macroeconomic stability in Ukraine and the financial stability of the banking sector under martial law. It has been established that digitalization and the development of remote services have become key drivers of transformation in Ukraine's banking sector during the period of martial law. The adoption of online banking and mobile apps has enabled banks to ensure uninterrupted service, which is critically important in the context of hostilities and mass migration. Directions for the further transformation of the domestic banking system and its role in ensuring the post-war recovery of the national economy are identified.

Key words: bank, banking sector, banking system, bank capital, bank liquidity, transformation, financial stability of banks.

Постановка проблеми. Повномасштабне російське військове вторгнення 2022 року стало справжнім тестом на перевірку фінансової стійкості вітчизняної банківської системи та катализатором її трансформаційних перетворень. Забезпечення стабільності банківського сектору вимагало жорстких антикризових заходів від Національного банку України, а також розвитку інновацій з акцентом на цифрові сервіси, мобільний банкінг та посилення кібербезпеки самими банками. Дослідження напрямів трансформації банківського сектору в умовах війни є важливим не лише для підтримання його поточної стійкості, а й для формування дорожньої карти повоєнного розвитку та сприяння відродженню економічного потенціалу країни в майбутньому.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Вивчення аспектів забезпечення стійкості банківської системи України в умовах війни стало предметом досліджень багатьох науковців. Н. Ухнал, Є. Бублик, С. Брус та К. Клименко досліджують системні аспекти банківського ринку, відзначаючи його дуалістичну природу – здатність до оперативної адаптації за наявності прихованої вразливості до затяжних кризових явищ [11]. Соціальний аспект функціонування банківської системи в умовах війни стає предметом дослідження А. Дробязка, який розглядає банківський сектор не лише як фінансовий механізм, а як засадничий суспільний інститут, що відповідає за підтримання фінансової безпеки та збереження соціальної стабільності в країні [9]. О. Рац, аналізуючи результативність банківського сектору, вказує на вимушену перебудову операційних систем та актуальність розробки адаптивних стратегій для подолання наслідків воєнної дестабілізації [6].

Не зважаючи на велику кількість наукових праць, більшість із них висвітлюють окремі напрями трансформаційних процесів у банківській системі України під час війни, що робить актуальними подальші дослідження в даному напрямі.

Мета статті полягає в дослідженні особливостей трансформаційних процесів, що дозволить оцінити їх загальний вплив на стійкість вітчизняного банківського сектору та визначити стратегічні орієнтири для його повоєнного розвитку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Напередодні повномасштабного вторгнення банківська система України демонструвала відносну стабільність, яка, проте, супроводжувалася структурними вразливостями. Попри успішне реформування 2014–2017 років, рівень кредитування приватного сектору залишався низьким (близько 28% ВВП). Ресурсна база банків була обмеженою і зосередженою переважно на вкладах фізичних осіб та державних коштах. Хоча процес виключення неплатоспроможних установ із ринку

завершився, частка проблемних активів (NPL) залишалася значною. Як наслідок, сектор увійшов у війну з високими показниками капіталізації та ліквідності, але з ризиковим кредитним портфелем і слабким попитом на позикові кошти [10].

Попри побоювання щодо масового вилучення вкладів через паніку на початку війни, банківській системі України вдалося уникнути катастрофічного відтоку капіталу. Статистика НБУ свідчить, що вже станом на 28 лютого 2022 року залишки на рахунках фізичних осіб у провідних банках навіть продемонстрували зростання, чому сприяли активні державні виплати. Короткочасне скорочення ліквідності в перші дні агресії було повністю нівельоване вже протягом березня 2022 року. Кошти клієнтів банків за період воєнного стану зросли в понад два рази і станом на 01.03.2026 р. перевищили 3,2 трлн грн. При цьому приблизно однаковими темпами зростали як кошти фізичних осіб так і кошти суб'єктів господарювання. Залишки коштів банків в НБУ за цей же період зросли ще більшими темпами, що свідчить про високий рівень ліквідності вітчизняної банківської системи в умовах воєнного стану і підтверджується суттєвим зниженням кредитів, отриманих банками від НБУ [8]. Разом з тим, слід зазначити, що за період воєнного стану суттєво зросла частка коштів фізичних осіб на вимогу, а строкові депозити населення зростали повільніше і станом на 01.03.2026р. становлять лише третину усіх коштів фізичних осіб у вітчизняних банках, що може пояснюватись, насамперед, недостатньою впевненістю населення у фінансовій стабільності на перспективу.

Ринок кредитування фактично опинився в стані паралічу через девальвацію та високу невизначеність. Статистичне зростання кредитного портфеля у березні 2022 року було переважно формальним – воно відбулося за рахунок реструктуризації боргів та держпрограм, тоді як реальне ринкове кредитування бізнесу перебувало «на паузі». За період воєнного стану обсяги виданих банками кредитів зросли всього на 37%. При цьому більшими темпами зростали кредити, видані фізичним особам. Також слід зазначити, що якість кредитних портфелів банків за відношенням резервів під знецінення кредитів до суми кредитів за період воєнного стану не погіршилась, а навіть дещо покращилась.

Протягом 2022–2023 років високий рівень непрацюючих кредитів (NPL) залишався значним викликом для системи. Проте у 2025–2026 роках зафіксовано впевнену тенденцію до зниження частки NPL порівняно з піковими воєнними показниками. Така динаміка свідчить про якісне очищення кредитних портфелів та впровадження суворіших стандартів управління кредитними ризиками (табл. 1).

Таблиця 1 – Динаміка непрацюючих кредитів (NPL) за банківськими групами 2021–2025 рр, %

Роки (станом на початок року)	Групи банків					
	Всього	Приват Банк	Банки з державною часткою (без ПриватБанку)	Банки іноземних банківських груп	Банки з приватним капіталом	Покриття NPLs резервами
2021	37,8	74	41	5,9	15,2	97,7
2022	27,3	69,9	25,1	2,9	10,4	102,1
2023	28,2	69,2	39,6	15	23,6	94,6
2024	37,3	63	42,4	15,9	15,9	94
2025	30,3	55,1	34,8	10,9	12,5	95,1
2026	13,9	8,4	25,1	6,5	8,4	92,6

Джерело: складено авторами на основі [7]

Регуляторні заходи початку війни фокусувалися на безпеці капіталу. Запровадження повної державної гарантії за депозитами населення стало безпрецедентним кроком, який стабілізував ресурсну базу банків і продемонстрував готовність держави повністю забезпечити виконання зобов'язань перед громадянами. Паралельно з цим НБУ запровадив механізм безлімітного рефінансування терміном до одного року за пільговими ставками, що забезпечило банкам необхідний запас ліквідності. З метою зниження тиску на позичальників було впроваджено інститут «кредитних канікул». Регулятор дозволив банкам не класифікувати прострочення платежів як дефолтні, якщо вони безпосередньо зумовлені наслідками воєнних дій. Ці екстрені рішення забезпечили утримання системи на плаву та стали передумовою її подальшої трансформації.

Українські банки у 2022–2025 роках виявили високу адаптивність, забезпечивши приріст чистих активів удвічі. При цьому найвищими темпами вони зростали саме в Приватбанку та інших державних банків. Щоправда, дещо насторожує той факт, що за перші два місяці 2026 року відбулось певне зменшення чистих активів державних (окрім Приватбанку) та приватних банків (табл. 2).

Трансформація структури активів і пасивів банків стала відображенням їхньої адаптації до воєнних ризиків. Значну частку ресурсів було інвестовано в державні цінні папери та депозитні

сертифікати НБУ, що забезпечило підтримку Державного бюджету та фінансову стійкість самих банків. Обсяги вкладень банків в державні облигації за період воєнного стану зросли на понад 80%, але їх частка у чистих активах залишилась практично незмінною (приблизно на рівні 25%). Значно вищими темпами (понад у 6 разів) зросли вкладення банків у депозитні сертифікати НБУ, а їх частка у чистих активах банків збільшилась з 5% до 16%.

Аналіз капіталізації банківської системи у період війни на основі відношення власного капіталу до чистих активів свідчить про те, що банки сформували достатній запас міцності для нівелювання ризиків. Значення даного показника в цілому по банківській системі практично не змінилось, дещо покращившись у іноземних банків і з незначним погіршенням у Приватбанку. Попри значний макроекономічний тиск, стійкість банківського сектору оцінюється як помірна, що підтверджує готовність банків до роботи в стресових сценаріях [3].

Міжнародна фінансова допомога відіграє визначальну роль у забезпеченні макроекономічної стабільності України в умовах воєнного стану у 2022–2026 роках. Залучені ресурси забезпечували можливість покривати значний дефіцит державного бюджету (приблизно 20% ВВП у 2022–2025 роках) та підтримувати зовнішню стійкість економіки. Водночас, за даними

Таблиця 2 – Динаміка чистих активів вітчизняних банків в період воєнного стану, млрд грн

Період	Державні банки (крім Приватбанку)	Приватбанк	Іноземні банки	Приватні банки	Всього за період, млрд грн.
Лютий 2022	543	394	600	455	1 992
Грудень 2022	638	550	694	470	2 352
Грудень 2023	892	687	764	603	2 945
Грудень 2024	1046	772	885	712	3 415
Грудень 2025	1178	904	1000	919	4 001
Лютий 2026	1166	927	1010	896	3 999

Джерело: складено авторами на основі [5]

НБУ, обсяг міжнародних резервів зріс із приблизно 30 млрд. дол. США у 2022 році до понад 57 млрд. дол. США у 2025 році, що свідчить про поступову стабілізацію фінансової системи та ефективність міжнародного фінансового співробітництва (табл. 3).

Цифровізація та розвиток дистанційних сервісів стали ключовими векторами трансформації банківського сектору України у період воєнного стану. Адаптація інтернет-банкінгу та мобільних додатків дозволила банкам забезпечити безперервність обслуговування, що критично важливо в умовах бойових дій та масової міграції. Ці процеси відповідають загальнонаціональному тренду розвитку Fintech, спрямованому на максимізацію доступності фінансових послуг.

У повоєнну добу банківський сектор України зіткнеться з комплексом складних економічних, соціальних та регуляторних викликів. Попри продемонстровану життєздатність під час активної фази агресії, низка структурних проблем продовжує загрожувати стабільності банківської системи. Це зумовлює гостру потребу в розробці цілісних стратегій, спрямованих на зміцнення стійкості та забезпечення ефективного функціонування банківських установ у нових макроекономічних реаліях.

Головним викликом для банківської системи залишається підтримання макрофінансової стабільності в умовах високої невизначеності, спричиненої війною та руйнуванням інфраструктури. Попри достатню капіталізацію та прибутковість сектору, вагомими факторами ризику є нерівномірне відновлення бізнесу, інфляційний тиск і нестабільний попит на кредити. Додаткову загрозу становлять трансформація клієнтської поведінки та структурні зміни у платоспроможності позичальників. Так, у березні 2026 року обсяг гривневих депозитів та залишків на поточних рахунках населення скоротився на 12,7 млрд. грн. (або на 1,3%), що стало найбільшим місячним відтоком коштів за останні 26 місяців. У результаті загальний портфель гривневих заощаджень громадян у банках зменшився до 956,1 млрд грн. Схожа ситуація спостерігалась також з валютними рахунками, відтік коштів з яких за цей же період став максимальним відтоком за останні сім міся-

ців. Водночас банківське споживче кредитування продемонструвало стрімкий стрибок, а заборгованість населення перед банками зросла на рекордні 11,9 млрд. грн. і сягнула 357,7 млрд. грн. Все це свідчить про зростання ризиків вітчизняного банківського сектору, пов'язаних з трансформацією поведінки клієнтів банків [1].

Фундаментом повоєнної стабілізації банківської системи є розробка та впровадження спеціалізованих стратегій фінансової стійкості. Оновлена стратегія розвитку банківського сектору має бути адаптована до реалій відбудови, фокусуватись на зміцненні макроекономічної стабільності та підвищенні інвестиційної привабливості. Вона має передбачати не лише нарощування капіталу банків, а й розбудову якісних систем управління ризиками, посилення захисту прав вкладників та вдосконалення стандартів корпоративного управління.

Ключовим напрямом подальшої трансформації банківського сектору є гармонізація українського регуляторного середовища з нормами Європейського Союзу. Вона має передбачати повну імплементацію європейських стандартів, що включає адаптацію процедур ліцензування, модернізацію нагляду та посилення захисту прав суб'єктів банківського ринку.

Оновлення банківського сектору значно виходить за рамки юридичної адаптації, оскільки включає в себе масштабне впровадження високотехнологічних інновацій та розбудову екосистеми цифрових сервісів. Цифрова трансформація сьогодні є критично важливою для підтримання конкурентоспроможності банківських інституцій, спираючись на розвиток платформ віддаленого банкінгу, впровадження алгоритмів Big Data для управління ризиками, повну автоматизацію операційної діяльності та підвищення стійкості до кіберзагроз. Зазначені зміни створюють стратегічний фундамент для продуктивної роботи банків після завершення конфлікту, що сприятиме розширенню клієнтського портфеля та активному притоку капіталу на національний фінансовий ринок.

Банківський сектор має відігравати провідну роль у процесі повоєнного відновлення національної економіки. Банки мають трансформувати-

Таблиця 3 – Ключові макроекономічні індикатори міжнародної фінансової підтримки України (2021–2025 рр.)

Рік	Дефіцит бюджету, % ВВП	Міжнародні резерви, млрд. дол. США	Зовнішня міжнародна допомога, млрд. дол. США
2021	-3,63	30,9	-
2022	-17,62	28,5	30,8
2023	-20,39	40,5	42,5
2024	-17,74	43,8	41,7
2025	-18,32	57,3	52,4

Джерело: створено авторами на основі [2; 4]

тись у ключових стратегічних посередників, які забезпечуватимуть ефективний розподіл державних коштів, міжнародної фінансової допомоги та приватних інвестицій у реальний сектор. Вже на поточному етапі вони активно кредитують відновлення енергосистеми та об'єктів критичної інфраструктури. Очікується, що в період масштабної реконструкції ця посередницька місія лише масштабується, оскільки банківська система перетвориться на головний магістральний канал для спрямування ресурсів, необхідних для сталого економічного зростання та відновлення країни.

Висновки. Повномасштабна воєнна агресія стала критичним стрес-тестом для банківської індустрії України, проте система підтвердила свою високу життєздатність та здатність до оперативного пристосування до екстремальних кризових викликів, зберігши при цьому загальну стійкість. Незважаючи на безпрецедентну ескалацію безпекових ризиків, певне уповільнення темпів кредитування та суттєвий тиск з боку макроекономічних чинників, банкам вдалося втримати високий рівень довіри з боку вкладників, гарантувати безперебійність функціонування розрахун-

ково-платіжної інфраструктури та забезпечити поетапне нарощування основних показників своєї діяльності. Специфічні умови воєнного часу стали потужним катализатором глибинних структурних трансформацій усередині сектору: суттєво модернізувалися підходи до управління кредитними та операційними ризиками, посилилася значущість державних інструментів фінансової підтримки, а процеси діджиталізації банківських продуктів набули додаткової динаміки. Стала тенденція до скорочення обсягів непрацюючих активів (NPL) у поєднанні з підтриманням адекватного рівня капіталізації є переконливим свідченням зростання внутрішньої резистентності та інституційної міцності всієї банківської системи держави.

Період після завершення бойових дій відкриває перед банківським сектором роль ключового механізму відновлення національної економіки. Стратегічний вектор на євроінтеграцію фінансових ринків та впровадження сучасних нормативів нагляду мають сформувати надійний фундамент для стабільного розвитку вітчизняного банківського сектору, що і має стати предметом подальших досліджень.

Список використаних джерел:

1. Депозити населення в банках рекордно зростають: експерт пояснив причини сезонного відтоку у березні. *Мінфін*. URL: <https://minfin.com.ua/ua/2026/04/22/172437582/>
2. Зведений бюджет України (2011-2026). Ставки, індекси, тарифи. *Мінфін*. URL: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/> (дата звернення: 24.03.2026)
3. Звіт про фінансову стабільність. *Національний банк України*. URL: https://bank.gov.ua/ua/stability/report?utm_source (дата звернення: 24.03.2026)
4. Міжнародні резерви. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/markets/international-reserves-allinfo> (дата звернення: 24.03.2026)
5. Наглядова статистика. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist>
6. Рац О. Дослідження ефективності функціонування банківських установ України в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2023 (47). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-67>
7. Рівень непрацюючих кредитів (NPL). *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl> (дата звернення: 24.03.2026)
8. Статистика фінансового сектору. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial> (дата звернення: 24.03.2026)
9. Drobiazko A. O. The banking system of Ukraine as a factor of social stability in the war. *Forum for Economic and Financial Studies*. 2024. Vol. 2, no. 2. P. 399. DOI: <https://doi.org/10.59400/feFs.v2i2.399>
10. The future of finance in post-war Ukraine. *CEPR*. URL: <https://cepr.org/voxeu/columns/future-finance-post-war-ukraine#:~:text=For%20years,%20the%20Ukrainian%20banking,of%20all%20loans%20in%202017>
11. Ukhmal N., Bublyk Y., Brus S., Klymenko K. Architecture of the banking system of Ukraine under destructive challenges. *Public Finance Quarterly*. 2025. Vol. 71(2). P. 94-117. DOI: https://doi.org/10.35551/pfq_2025_2_5

References:

1. Depozyty naselennia v bankakh rekordno zrostaiut: ekspert poiasnyv prychnyny sezonnoho vidtoku u berezni [Household deposits in banks are growing at a record pace: an expert explains the reasons behind the seasonal outflow in March]. *Minfin*. Available at: <https://minfin.com.ua/ua/2026/04/22/172437582/> (in Ukrainian)
2. Zvedenyi biudzheth Ukrainy (2011-2026). Stavky, indeksy, taryfy [Consolidated Budget of Ukraine (2011–2026). Rates, indices, and tariffs]. *Minfin*. Available at: <https://index.minfin.com.ua/ua/finance/budget/cons/> (in Ukrainian)
3. Zvit pro finansovu stabilnist [Financial Stability Report]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. Available at: https://bank.gov.ua/ua/stability/report?utm_source (in Ukrainian)
4. Mizhnarodni rezervy [International reserves]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/markets/international-reserves-allinfo> (in Ukrainian)
5. Nahliadova statystyka [Supervisory Data]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist> (in Ukrainian)

6. Rats O. (2023) Doslidzhennia efektyvnosti funktsionuvannia bankivskykh ustanov Ukrainy v umovakh voiennoho stanu [Study of the efficiency of the functioning of banking institutions of Ukraine under the conditions of martial state]. *Ekonomika ta suspilstvo*. no. (47). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-47-67> (in Ukrainian)
7. Riven nepratsiuiuchykh kredytiv [Non-performing loan ratio]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/stability/npl> (in Ukrainian)
8. Statystyka finansovoho sektoru [Financial sector statistics]. *Natsionalnyi bank Ukrainy*. Available at: <https://bank.gov.ua/ua/statistic/sector-financial> (in Ukrainian)
9. Drobiazko A. O. (2024) The banking system of Ukraine as a factor of social stability in the war. *Forum for Economic and Financial Studies*. Vol. 2, no. 2. P. 399. DOI: <https://doi.org/10.59400/fefts.v2i2.399>
10. The future of finance in post-war Ukraine. *CEPR*. Available at: <https://cepr.org/voxeu/columns/future-finance-post-war-ukraine#:~:text=For%20years,%20the%20Ukrainian%20banking,of%20all%20loans%20in%202017>
11. Ukhmal N., Bublyk Y., Brus S., Klymenko K. (2025) Architecture of the banking system of Ukraine under destructive challenges. *Public Finance Quarterly*. Vol. 71(2). P. 94-117. DOI: https://doi.org/10.35551/pfq_2025_2_5

Дата надходження статті: 16.04.2026

Дата прийняття статті: 06.05.2026

Дата публікації статті: 25.05.2026